

Moj bodoči poklic skozi zgodovino

Podjetnik

Kaj sploh je SP?

SP- samostojni podjetnik. Za primer dam lahko vrtec. Se pravi SP vrtca (SP lahko predstavlja tudi kakšno drugo firmo). Torej, nekdo ima vrtec SP- pomeni: vrtec ima v svoji lasti in samo on in izključno samo on odgovarja za VSE in tudi VSE je v njegovi lasti. Najprej mora zračunati koliko denarja bi porabil samo za gradnjo vrtca (lahko tudi najame hišo in jo obnovi, ter notri naredi učilnice) in pa predmetov, ki jih vsak vrtec mora imeti (igračice, mize, stoli, posteljice, police, omare, nekaj knjižic, itd...). Preračunati mora tudi, če se mu to sploh splača... približno mora predvidevati koliko denarja bo dobil vsak mesec za posameznega otroka.. in koliko približno bo plača delavcev (če jih bo seveda najel (v vrtcu na primer bi potrebovali vsaj enega/o vzgojitelja/ico in enega/o kuharja/ico)). Ker je vrtec njegova last si lahko denar vzame kadarkoli in kolikor koli hoče, brez da bi ga mogel vrniti. SP pa ima tudi slabe plati... ena izmed teh je: če na primer vrtec začne propadati (gre v minus) lastniku zasežejo njegovo osebno premoženje (avto, hišo...). Torej praktično ostane brez vsega.. odvisno od tega kako slabo gre vrtcu. To nam pove da se včasih ne splača imeti SP-eja in je lahko boljša rešitev d.o.o., d.d., d.n.o., k.d.

Zgodnje obdobje

Eden prvih primerov zgodnje opredelitve podjetnika kot posrednika je Marco Polo, ki je poskušal vzpostaviti trgovske poti z Daljnim vzhodom. Marco Polo je kot posrednik podpisal pogodbo s človekom, ki je imel denar (predhodnik današnjih tveganih kapitalistov), za prodajo svojega blaga. Običajna pogodba v tistem času je trgovcu avanturistu zgotavljala posojilo po 22,5% stopnji, vključno z zavarovanjem. Kapitalist je bil pasivni nosilec tveganja, trgovec avanturist pa se je zadovoljil s preostalimi 25%.

Srednji vek

V srednjem veku se je pojem podjetnik uporabljal za igralce in za ljudi, ki so vodili velike proizvodne projekte. V velikih proizvodnih projektih podjetnik ni prevzel nobenega tveganja, temveč je le vodil projekte z uporabo sredstev, ki jih je zagotovila državna vlada. Tipičen podjetnik srednjega veka je bil duhovnik – oseba, ki je vodila velika arhitekturna dela, kot so bila gradnja gradov, utrdb, javnih zgradb opatij in katedral.

17. Stoletje

V 17. Stoletju so podjetništvo že začeli povezovati s tveganjem, ker je bil podjetnik takrat človek, ki je stopil v pogodbeni dogovor z vlado za izvedbo storitve ali dobavo izdelkov, določenih s pogodbo. Ker je bila pogodbeni cena določena, je bil podjetnik tuki Francoz John Law, ki somu dovolili, da je ustanovil kraljevo banko. Banka se je razvila v ekskluzivno franšizo za ustanovitev trgovskega podjetja v Novem svetu – Mississippi Company. Monopol v francoski trgovini je Lawa pripeljal do poloma, ko je poskusil

dvigniti ceno delnice podjetja nad vrednostjo njegovih sredstev, kar je povzročilo propad podjetja.

Richard Cantillon, priznani ekonomist in pisec 18.stol., je spoznal, kje je bila Lawewa napaka. Razvil je eno začetnih teorij podjetništva in nekateri ga imajo za vzpostavitelja pojma. Podjetnika je razumel kot prevzemnika tvganj, ko je ugotavljal, da trgovci, kmetovalci, obrtniki in drugi samostojni obrtniki »kupujejo po določeni ceni in prodajajo po nedoločeni ceni, kar pomeni da tvegajo«.

18. Stoletje

Končno so v 18.stoletju začeli razlikovati osebo s kapitalom od osebe, ki potrebuje kapital. Povedano z drugimi besedami, podjetnika so razlikovali od ponudnika kapitala (današnjega tveganega kapitalista) . Eden od razlogov za uveljavitev razlikovanja je bil pojav industrializacije po vsem svetu. Mnogo invencij v tem obdobju je nastalo kot odziv na spremembe v svetu, na primer invencije Erika Whitneyja in Thomasa Edisona.

Oba, Whitney in Edison, sta razvijala nove tehnologije, vendar nista mogla sama financirati svojih izumov. Whitney je svojo napravo za odstranjevanje semen iz bombaža financiral s premoženjem britanske kraljevine, ki je bila razlaščen, medtem ko je Edison zbiral zasebni kapital za razvijanje in eksperimentiranje na področju elektrike in kemije. Whitney in Edison sta bila porabnika kapitala (podjetnika), in ne dobavitelja kapitala (tveganega kapitalista). Tvegani kapitalist je profesionalni manager denarja, ki tvegano nalaga lastniški kapital, da bi dosegel visoko dobičkonost naložb.

19. in 20. Stoletje

Konec 19. In v začetku 20. Stoletja podjetnikov pogosto niso razlikovali od managerjev in so nanje gledali z ekonomskega vidika.

Na kratko povedano podjetnik organizira in vodi podjetje za doseganje lastnega dobička. Plačuje tekoče stroške za materiale, ki jih potrebuje v poslu, za uporabo zemlje za storitve, ki jih najame, in za kapital, ki ga potrebuje. K poslu prispeva s svojo intuicijo, veščinami in iznajdljivostjo pri načrtovanju, organiziranju in urejanju podjetja. Prav tako upošteva možnost izgube ali dobička , ki bi nastala zaradi nepredvidljivih in nenadzorljivih razmer. Čisti preostanek vseh letnih prejemkov podjetja po plačilu vseh stroškov zadrži.

Andrew Carnegie je eden najboljših primerov tovrstne opredelitve. Ničesar ni izumil, je pa prilagodil in razvil nove tehnologije v izdelke, s katerimi je lahko opravljal gospodarsko dejavnost. Carnegie, ki je izhajal iz revne škotske družine, je iz ameriškega jeklarstva ustvaril eno od čudes industrijskega sveta , predvsem s svojo vztrajno tekmovalnostjo, in ne z investivnostjo ali ustvarjalnostjo.

Sredi 20.stol. se je razvil pojem podjetnik inovator (posameznik, ki razvija nekaj posebnega).

Vloga podjetnika je izboljšati in temeljito spremeniti načine proizvodnje z izkoriščevanjem invencij ali, splošneje, še nepreizkušenih tehnoloških možnosti za proizvodnjo novih izdelkov ali starih na nov način, odkriti nov vir za dobavo materiala ali odpreti nov obrat za izdelke, z reorganizacijo panoge.

Koncept inovacij in novosti je po tej opredelitvi sestavni del podjetništva. Inovacije, predstavitev nečesa novega, so vsekakor ena najtežjih nalog podjetnika. Zahtevajo namreč ne le ustvarjalne in konceptualne zmožnosti, temveč tudi zmožnost razumevanja vseh delujočih sil v okolju. Novost je lahko nov izdelek, ali nov distribucijski sistem ali metoda za razvijanje nove organizacijske strukture. Edward Harriman, ki je reorganiziral železnici Ontario in Southern prek podjetja Northern Pacific Trust in John Pierpont Morgan, ki je ustvaril svojo veliko bančno hišo z reorganizacijo in financiranjem panog v državi, sta primera, ki ustrezata opredelitvi. Organizacijske inovacije so pogosto enako zahtevne za razvoj kot tradicionalne tehnološke inovacijske (radijski sprejemniki, računalniki, laserji...) , ki jih ponavadi povezujemo s podjetniki.

Vso zgodovino obstajajo zmožnosti za inovacije; od Egipčanov, ki so gradili piramide s kamnitimi bloki, težkimi po več ton, do lunarnega modula Apollo in laserskih žarkov. Čeprav so se z napredkom v znanosti in tehnologiji orodja spreminjala, je bila zmožnost inovacij navzoča v vseh civilizacijah.

Poklic podjetnika sem si izbrala zato, ker me ta poklic zanima že vse od otroštva in bi ga zelo rada nadaljevala, ko končam šolo.

Literatura:

knjiga Podjetništvo(Boštjan Antončič, Robert D. Hisrich, Teja Petrin in Aleš Vahčič)